

Aplec de la Santa Creu o Aplec del Castell

La Pobla de Claramunt

Ubicació

Comarca:	Anoia
Lloc/Adreça:	Castell de Claramunt
Emplaçament	Al castell de Claramunt.
Alçada:	442

Coordenades:

Latitud:	41.55508
Longitud:	1.6699
UTM Est (X):	389079
UTM Nord (Y):	4601233

Classificació

Número de fitxa	08165-132
Àmbit:	Patrimoni immaterial
Tipologia	Manifestació festiva
Estil / època:	Medieval Modern Contemporani
Segle	XIV-XIX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Observacions protecció:	Catàleg del Patrimoni Festiu de Catalunya
Accés	Obert
Ús actual:	Simbòlic
Titularitat	Pública
Titular:	Ajuntament de la Pobla de Claramunt
Fitxes associades:	
Castell de Claramunt	
Santa Maria del Castell de Claramunt	
Camí Antic del Castell	
Autoria de la fitxa	Jordina Sales Carbonell

Descripció

El dia 1 de maig se celebra el conegut popularment com a Aplec del Castell, encara que antigament, i fins abans de la instauració del franquisme, la festivitat se celebrava el dia 3 del mateix mes i era coneguda com Aplec de la Santa Creu. Així doncs, es tractaria d'un aplec d'origen religiós que consistia en la peregrinació des del poble fins a la fortalesa de Claramunt -fins inicis del segle XX seguint el recorregut del camí antic de ponent- i que girava entorn de la benedicció del terme i de les seves collites i on un dels protagonistes de la litúrgia era una imatge del Sant Crist (la Santa Creu) que hi havia hagut antigament al castell i que avui es troba en una casa de Marbella en qualitat de propietat d'uns aristòcrates descendents dels últims senyors del castell de Claramunt. Des del castell, el rector (o un prevere vingut d'un altre poble durant força temps, degut a la superstició de que si beneïa el mateix rector pobletà hi hauria pedregades) beneïa el terme des d'una mena d'altaret (el "padró de beneir el terme", avui desaparegut) que hi havia instal·lat al pati de la part jussana del castell.

Tot i que a l'actualitat es continua beneïnt el terme de manera testimonial des de l'exterior de la capella de Santa Margarida, amb el pas dels anys, l'aplec ha anat adquirint un to mes aviat festiu i força laic, tot i que es conservin elements religiosos originals com la celebració d'una missa entre els actes principals o la pròpia benedicció del terme.

Antigament, segons testimoni de Miquel Brasó, era costum esmorzar i acudir a les parades dels clàssics tortells i aiguardent que s'instal·laven al clos del castell. Durant l'edició de 2019, el programa de l'aplec va incloure: esmorzar i arrossada popular, benedicció del terme i missa a la capella de Santa Margarida, enlairada de globus blancs a favor de la Pau, Ballada de sardanes, exposició, cercavila i animació medieval (al llarg de tot el matí), tir amb arc, i paella popular. Complementàriament, i per tercer any consecutiu, l'Agrupació fotogràfica Castell de Claramunt va organitzar un concurs a Instagram sobre l'Aplec.

Observacions:

IMATGE 1: Aplec del 2019. Fotografia de Josep Palà Ibàñez.

IMATGE 2: Programa de l'Aplec del 2019.

Història

Un dels actes centrals de l'aplec de la Santa Creu era la cerimònia de benedicció del terme (molt probablement d'origen medieval), de tal manera que el 1754 el papa Benet XIV concedí indulgència plenària en la benedicció del terme que es duia a terme des del pedró a mode d'altar que, fins el segle XIX, hi va haver emplaçat a la part alta del recinte jussà del pati del castell, segons senyalen diversos plànols antics de la fortalesa. Aquest pedró de beneir el terme resta avui desaparegut, i ja mossèn Pere Bosch afirma l'any 1937 que no en quedava rastre, encara que avui pervisqui la memòria que l'acte religiós entorn aquest element tant singular protegia de les pedregades. Avui en dia, la benedicció del terme la realitza el rector des de dalt de la terrassa del castell, davant la capella de Santa Margarida, un cop s'ha acabat la missa que se celebra a la mateixa capella. També és mossèn Pere Bosch qui explica com s'intentà canviar el 3 de maig pel dia 1 i el poc èxit que va tenir aquesta iniciativa, que no es feu efectiva fins acabada la guerra civil, quan l'any 1950 es passà la festa al primer diumenge de maig per, posteriorment, el 1958, quedar definitivament fixada la data de l'aplec el dia 1 amb independència del dia de la setmana en què caigués. En una casa particular de la Pobla es conserva una imatge barroca de Santa Margarida que es puja al castell només el dia de l'Aplec.

Des de fa uns pocs anys, s'associa l'Aplec del Castell o de la Santa Creu a la denominada 'Pujada al Castell per Ponent' (és a dir, per l'antic camí avui en desús que connectava La Pobla amb el castell), de la que el 2019 se n'ha celebrat la XIa edició.

Bibliografia

- BRASÓ VAQUÉS, Miquel (1964): Claramunt, Monografies del Club Excursionista de Gràcia, Rafael Dalmau Editor, Barcelona, p. 29-31.
- RIBA GABARRÓ, Josep (1994b): "Santa Maria del Castell de Claramunt (la Pobla de Claramunt)", Esglésies romàniques de l'Anoia, ed. La Veu de l'Anoia / Centre d'Estudis Comarcals de l'Anoia, Igualada, Zona A, fitxa 1.
- BARTROLÍ ROMEU, Marta; SURROCA LLUCIÀ, Isidre (1996): Un temps, un poble, un home. Pere Bosch, rector de la Pobla de Claramunt, Ajuntament de la Pobla de Claramunt, p. 99-101.
- BARTROLÍ ROMEU, Marta; SURROCA LLUCIÀ, Isidre (20162ed): Cartografia històrica de l'Anoia, Ajuntament de la Pobla de Claramunt/Diputació de Barcelona, p. 14, 15.
- <https://www.youtube.com/watch?v=dhc7YwrEoUE&feature=youtu.be>
- <http://patrimonifestiu.cultura.gencat.cat/Aplec-de-la-Santa-Creu.-La-Po...>

Itinerari
Resseguint el primitiu camí d'accés al castell pel mas (enrunat) de can Valls de les Garrigues, entrant a la fortificació per camí de bast - trobat en un mapa militar del 1813 - tal com es feia des del segle X fins a la construcció de la carretera actual a principi del segle XX.

Excursió senzilla
4 km. Aprox. 1 hora. Apta per a totes les edats.

Punt de trobada i sortida
Estació de ferrocarril de la Pobla de Claramunt a 3/4 de 10.

XI PUJADA AL CASTELL PER PONENT

1 de maig - La Pobla de Claramunt
APLEC DE LA SANTA CREU 2019

